

II. ΑΣΚΗΣΗ ΕΡΓΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ.

A) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ.

Τακτικές και έκτακτες συναντήσεις εργασίας και συνεργασίες με διευθυντές και διευθύντριες Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης **με στόχο τον έγκαιρο σχεδιασμό και προγραμματισμό του έργου των σχολικών μονάδων.** Προς το σκοπό αυτό υπάρχουν συνεχείς συνεργασίες με Διευθυντές και Διευθύντριες Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, με Διευθυντές και Διευθύντριες Σχολικών Μονάδων γενικής αγωγής στα σχολεία των οποίων λειτουργούν Τμήματα Ένταξης ή και προγράμματα Παράλληλης Στήριξης, συνεργασίες για τη διερεύνηση συναφών αναγκών με Διευθυντές Εκπαίδευσης, ΚΕ.Δ.Δ.Υ., Προϊσταμένους Εκπαιδευτικών Θεμάτων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και εκπαιδευτικούς. Ο σχεδιασμός και η διερεύνηση των αναγκών είναι μία συνεχής και απαιτητική διαδικασία η οποία έχει ως χρονικά σημεία αιχμής το τελευταίο δίμηνο του διδακτικού έτους και τα δύο πρώτα δεκαήμερα του κάθε νέου διδακτικού έτους (1 Σεπτεμβρίου -20 Σεπτεμβρίου). Ωστόσο, ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού –αλλά και του σχολικού- έτους απαιτείται έγκαιρος σχεδιασμός και προγραμματισμός, συστηματική παρακολούθηση των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων, προτάσεις για βελτίωση ή και εκπόνηση νέων προγραμμάτων, προγράμματα πρόληψης ή και διαχείρισης κρίσεων σε σχέση με θέματα προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιών με αναπηρία, διαταραχή ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (προκλητική-εναντιωματική συμπεριφορά, αυτοτραυματική συμπεριφορά, επιθετικότητα, προβλήματα στις κοινωνικές σχέσεις και την επικοινωνία κ.λπ.).

Ενδεικτικές δράσεις για τον έγκαιρο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίησή του:

Τακτικές και έκτακτες συναντήσεις εργασίας και συνεργασίες με διευθυντές και διευθύντριες Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Συναντήσεις εργασίας και συνεργασίες με Διευθυντές και Διευθύντριες Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, με Διευθυντές και Διευθύντριες Σχολικών Μονάδων γενικής αγωγής στα σχολεία των οποίων λειτουργούν Τμήματα Ένταξης ή και προγράμματα Παράλληλης Στήριξης, συνεργασίες για τη διερεύνηση συναφών αναγκών με Διευθυντές Εκπαίδευσης, ΚΕ.Δ.Δ.Υ., Προϊσταμένους Εκπαιδευτικών Θεμάτων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης και εκπαιδευτικούς.

Σε αρκετές περιπτώσεις για τον έγκαιρο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίησή του απαιτείται ανάληψη πρωτοβουλιών και διερεύνηση αναγκών μέσω ερωτηματολογίων, ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα ανταπόκρισης στις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της κάθε σχολικής μονάδας. Ενδεικτικά:

Καταγραφή μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία με ιδρυμένα αλλά μη στελεχωμένα Τμήματα Ένταξης, με την ηλεκτρονική αποστολή και συμπλήρωση σχετικών πινάκων (αποστέλλονται συμπληρωμένοι έως και 5 Σεπτεμβρίου κάθε νέου διδακτικού έτους). Οι πίνακες προβλέπουν συγκέντρωση στοιχείων όπως ο φορέας και η χρονολογία έκδοσης της διάγνωσης, η ηλικία και η τάξη φοίτησης του μαθητή κ.λπ.. Η προαναφερθείσα έρευνα βοηθά στην ορθή κατανομή των πιστώσεων για αναπληρωτές εκπαιδευτικούς σε Τμήματα Ένταξης με βάση τις πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες σχολικών μονάδων με ιδρυμένα και μη λειτουργούντα Τμήματα Ένταξης.

Ηλεκτρονική συμπλήρωση και αποστολή ετήσιων εκθέσεων λειτουργίας Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Τμημάτων Ένταξης, Παράλληλης Στήριξης και κατ' οίκον διδασκαλίας. Οι εκθέσεις παρέχουν σημαντικά στοιχεία για τον αριθμό των παιδιών, το είδος των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, την υλικοτεχνική υποδομή και τα διαθέσιμα μέσα, τους αποφοιτούντες μαθητές, προτάσεις βελτίωσης και λοιπά στοιχεία τα οποία βοηθούν στην οργάνωση, σχεδιασμό και υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου.

Η οργάνωση και η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς καλλιεργούν θετικό κλίμα επικοινωνίας, η οποία υποβοηθείται από τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας αλλά και από την προσωπική επικοινωνία, η οποία σε πολλές περιπτώσεις είναι αναντικατάστατη. Είναι ενδεικτικό ότι η θεώρηση των εβδομαδιαίων ωρολόγιων

προγραμμάτων γίνεται ηλεκτρονικά μετά από συμπλήρωση σχετικών προτύπων τα οποία είναι αναρτημένα στον ιστοχώρο του σχολικού συμβούλου στην ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Π.Ε. Πειραιά. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται η δυνατότητα στο σχολικό σύμβουλο να κάνει πολλές συστηματικές και αναλυτικές προτάσεις βελτίωσης των υποβαλλόμενων προγραμμάτων (πριν από την τελική θεώρηση), να δίνει συνεχή ανατροφοδότηση με συγκεκριμένο υλικό και παραδείγματα, να διακινεί-κοινοποιεί προτάσεις για υποδειγματικά προγράμματα παρέμβασης (και να έχει πολύ καλή εικόνα για ένα πολύ μεγάλο αριθμό προγραμμάτων)

Μέσω της επικοινωνίας με τις Σ.Μ.Ε.Α.Ε. τα Τμήματα Ένταξης κ.λπ. έχουν διαμορφωθεί και γενικοί κανόνες – οδηγίες που βοηθούν πολύ στον εκπαιδευτικό προγραμματισμό και αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού και συνεχούς βελτίωσής τους μέσα από τη συνεχή ανατροφοδότηση που παρέχεται προς και από τους ενδιαφερόμενους.

Εκτός των δράσεων επιμόρφωσης που έχουν γενικότερο ενδιαφέρον, στον **έγκαιρο εκπαιδευτικό σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου** συμβάλλουν και δράσεις όπως η πραγματοποίηση παιδαγωγικών συναντήσεων, σεμιναρίων και ημερίδων που απευθύνονται σε επιμέρους ομάδες-στόχους, όπως διευθυντές σχολικών μονάδων, εκπαιδευτικοί τμημάτων ένταξης, εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης κ.λπ. Η κάθε ομάδα-στόχος έχει τις ιδιαίτερες ανάγκες της.

Ενδεικτικά θέματα παιδαγωγικών συναντήσεων, επιμορφωτικών δράσεων και σεμιναρίων, που απευθύνονται στις προαναφερθείσες ομάδες-στόχους και συμβάλλουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του παρεχόμενου έργου:

- Αντιμετώπιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των παιδιών με αναπηρία ή διαταραχή, που φοιτούν σε σχολικές μονάδες γενικής αγωγής, με ή χωρίς Τμήμα Ένταξης.
- Αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων.
- Θέματα αναλυτικών και ωρολόγιων προγραμμάτων σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και τμημάτων ένταξης.
- Διοίκηση των εκπαιδευτικών μονάδων και η σχετική αυτονομία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

- Διαχείριση κρίσεων - Εκπαιδευτική Ηγεσία..
- Αξιολόγηση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προβλημάτων συμπεριφοράς και λειτουργική διαμόρφωση των Ε.Ω.Π. των Τ.Ε.
- Ετήσιες εκθέσεις λειτουργίας Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και Τ.Ε.
- Αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας και ενδοσχολική επιμόρφωση - Αξιολόγηση στην εκπαίδευση.
- Οι μηχανισμοί ενίσχυσης στη διδακτική πράξη.
- Αποτελεσματική συνεργασία εκπαιδευτικών-γονέων.
- Υποστήριξη και αποτελεσματική εμπλοκή των γονέων παιδιών με αναπηρία ή διαταραχή στο έργο των εκπαιδευτικών μέσω της συμμετοχής τους σε προγράμματα συντήρησης κεκτημένων δεξιοτήτων των παιδιών τους.

Ανάλυση των ιδιαίτερων συνθηκών ζωής της κάθε οικογένειας.

Καίριες-λειτουργικές δεξιότητες.

Εξειδικευμένοι στόχοι.

Εξατομικευμένο πρόγραμμα.

Συντήρηση δεξιοτήτων.

- Συνεργασία σχολικού συμβούλου και διευθυντή / διευθύντριας στην αντιμετώπιση κρίσεων που αφορούν σε παιδιά με αναπηρία ή διαταραχή στις σχολικές μονάδες.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής του παιδιού και της οικογένειας: εξατομικευμένο πρόγραμμα και εξειδικευμένοι στόχοι για την ανάπτυξη καίριων (λειτουργικών) δεξιοτήτων.
- Το παιδί με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές (Δ.Α.Δ.) σε σχολεία μαθητών τυπικής ανάπτυξης.
- Μαθητές με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές – Αυτισμό και διδακτική προσέγγιση στο μάθημα της Πληροφορικής.
- Θεωρία του νου και αυτισμός.
- ΔΑΦ – ΔΕΠ-Υ και προβλήματα συμπεριφοράς.
- Δ.Α.Φ. - ΔΕΠ-Υ και προβλήματα συμπεριφοράς. Οργάνωση της σχολικής μονάδας και συλλογική αντιμετώπιση των σχετικών δυσκολιών.
- Λειτουργικές δεξιότητες μαθητών με Ε.Ε.Α.
- Προγράμματα συντήρησης δεξιοτήτων - Λειτουργικές δεξιότητες μαθητών με Ε.Ε.Α.

- Συνεργασία με γονείς – Προγράμματα συντήρησης δεξιοτήτων.
- Ν. 4115-2013 – Ειδικές Διαγνωστικές Επιτροπές Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Ε.Δ.Ε.Α.Υ.).
- Αξιολόγηση ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προβλημάτων συμπεριφοράς και λειτουργική διαμόρφωση των Ε.Ω.Π. των Τ.Ε.
- Ετήσιες εκθέσεις λειτουργίας Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και Τ.Ε.
- Διαχείριση κρίσεων στη σχολική μονάδα.

Οι προαναφερθείσες δράσεις παρέχουν στοιχεία για τη συστηματική διερεύνηση των αναγκών και την ανάληψη πρωτοβουλιών με γνώμονα τις ιδιαιτερότητες της κάθε μονάδας, την αποτροπή των δυσλειτουργιών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του παρεχόμενου έργου. Ενδεικτικά:

α) Η ανάγκη απόκτησης γνώσεων εκπόνησης ηλεκτρονικών προγραμμάτων ανάλυσης έργου για παιδιά με αυτισμό ή και νοητική υστέρηση οδήγησε σε συμμετοχή τους σε σεμινάριο για εκπαιδευτικούς ΠΕ 19, σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο ΠΕ 19 Πειραιά και Δ' Αθήνας, κ. Λαδιά Αναστάσιο. Θέμα σεμιναρίου «Αρχές ανάπτυξης λογισμικού για ΑΜΕΑ με το authoring tool Director» . Στο σεμινάριο συμμετείχαν και διευθυντές Σ.Μ.Ε.Α.Ε. καθώς και ένας εκπαιδευτικός Π.Ε. 19 ή ΠΕ 03 ανά Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Δ.Ε.

β) Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς ΠΕ 19, σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο Π.Ε. 19 Πειραιά και Δ' Αθήνας, κ. Λαδιά Αναστάσιο. Θέμα σεμιναρίου “Μαθητές με Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές – Αυτισμό και διδακτική προσέγγιση στο μάθημα της Πληροφορικής”.

γ) Παρεμβάσεις και στήριξη σχολικών μονάδων με ιδιαίτερες ανάγκες. Ενδεικτικά:

Παρεμβάσεις και στήριξη του Ειδικού Δ. Σ. Σαλαμίνας, το οποίο λειτουργεί μόνο με αναπληρωτές εκπαιδευτικούς και έχει μεγάλο αριθμό μαθητών με σοβαρά προβλήματα συμπεριφοράς. Κατέστη πολλές φορές αναγκαία η παρέμβαση του σχολικού συμβούλου για τη διαχείριση κρίσεων και την αποτελεσματική οργάνωση και λειτουργία της σχολικής μονάδας.

Ιδιαίτερη συνεργασία με το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πειραιά για Παιδιά με Αυτισμό, στο οποίο έχω την οργανική μου θέση, για την εφαρμογή πιστοποιημένων, επιστημονικά τεκμηριωμένων, εξειδικευμένων και αποτελεσματικών παρεμβάσεων.

δ) Παρεμβάσεις σε σχολικές μονάδες και συνεργασία με διευθυντές, εκπαιδευτικούς και γονείς προς αποτροπή κρίσεων. Οι παρεμβάσεις γίνονται με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου μετά από επικοινωνία με στελέχη εκπαίδευσης (διευθυντές σχολικών μονάδων Π.Ε. και Δ.Ε.), εκπαιδευτικούς, γονείς και προέδρους συλλόγων γονέων και σχολικούς συμβούλους Π.Ε. και Δ.Ε.

ε) Καθορισμός προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προβλημάτων συμπεριφοράς μαθητών Τμημάτων Ένταξης.

Μαθητές που φοιτούν σε ειδικά δημοτικά και ειδικά νηπιαγωγεία και, κυρίως, μαθητές Τμημάτων Ένταξης των οποίων η φύση και η βαρύτητα της διαταραχής (ΔΕΠ-Υ /προκλητική-εναντιωματική συμπεριφορά/ Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος) είναι πιθανό να οδηγήσουν σε κρίση τις σχέσεις μεταξύ του διευθυντή/-ριας, των εκπαιδευτικών και των γονέων και απαιτούν την έκτακτη και άμεση παρέμβαση του σχολικού συμβούλου. Στα ειδικά δημοτικά σχολεία και στα Ε.Ε.Ε.Ε.Κ. η λειτουργία της διεπιστημονικής ομάδας (ειδικός παιδαγωγός, ψυχολόγος, κοινωνική λειτουργός, εργοθεραπευτής, λογοθεραπευτής, νοσηλεύτρια και άλλα μέλη του ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού) συμβάλλει στην αποτελεσματική παρέμβαση σε περιπτώσεις κρίσεων.

Οι προαναφερθείσες συνθήκες προσδιορίζουν και τον ανάλογο προγραμματισμό για την υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου.

- Επισκέψεις σε όλα τα ειδικά σχολεία και συνεργασία με τους διευθυντές/-ριες, εκπαιδευτικούς και το Σύλλογο Διδασκόντων, μετά από τηλεφωνική επικοινωνία και συνεννόηση με τους διευθυντές / -ριες των σχολικών μονάδων.

- Επισκέψεις σε Τμήματα Ένταξης Π.Ε. και Δ.Ε. και συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των Τμημάτων Ένταξης και τους διευθυντές/-ριες των σχολικών μονάδων, κατά προτεραιότητα:

- Σε Τμήματα Ένταξης μετά από πρόσκληση από τον εκπαιδευτικό του Τ.Ε., ή το/τη διευθυντή/-τρια της σχολικής μονάδας λόγω προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή λόγω κρίσης στις σχέσεις διευθυντή/-ριας, εκπαιδευτικών ή/και γονέων, με αφορμή τα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (είτε υφίσταται γνωμάτευση/διάγνωση ειδικών αναγκών από ΚΕ.Δ.Δ.Υ. ή αναγνωρισμένο ιατροπαιδαγωγικό φορέα είτε όχι). Ιδιαίτερα στην περίπτωση κατά την οποία δεν υφίσταται γνωμάτευση/διάγνωση κάποιας διαταραχής από ΚΕ.Δ.Δ.Υ. ή αναγνωρισμένο ιατροπαιδαγωγικό κέντρο, η αντιμετώπιση των σχετικών κρίσεων γίνεται πάντα σε στενή συνεργασία με τον αρμόδιο σχολικό σύμβουλο δημοτικής εκπαίδευσης, προσχολικής αγωγής (ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).
- Σε Τμήματα Ένταξης στα οποία φοιτούν μαθητές με γνωμάτευση/διάγνωση διαταραχών όπως Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή ή ΔΕΠ-Υ.
- Σε Τμήματα Ένταξης, οι εκπαιδευτικοί των οποίων, μετά από μακρόχρονη εφαρμογή ενός προγράμματος, το αξιολογούν ως μη αποτελεσματικό, και εκφράζουν το αίτημα για συνδρομή του σχολικού συμβούλου ειδικής αγωγής στην εκπόνηση και εφαρμογή νέου προγράμματος.
- Σε Τμήματα Ένταξης, οι εκπαιδευτικοί των οποίων ζητούν τη συνδρομή του σχολικού συμβούλου σε θέματα αντιμετώπισης κρίσεων στη σχέση τους με γονείς παιδιών.
- Σε Τμήματα Ένταξης, που επιλέγει ο σχολικός σύμβουλος ειδικής αγωγής, με στόχο την καταγραφή και παρουσίαση καινοτόμων δράσεων και καλών πρακτικών.

Εν συντομία, **οι προτεραιότητες τίθενται με βάση συνεκτίμηση παραγόντων όπως:**

- Αναστάτωση-διατάραξη εύρυθμης και ομαλής λειτουργίας σχολικής μονάδας.

- Επίπεδο ψυχικής ανθεκτικότητας και εκτίμηση αυτο-αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών.
- Βαρύτητα διαταραχής - Συμπτώματα-συμπεριφορά.
- Είδος σχολικής μονάδας, επίπεδο στελέχωσης, προηγούμενη εμπειρία και ανάγκες εκπαιδευτικών (δίνεται προτεραιότητα σε σχολικές μονάδες γενικής αγωγής, σχολικές μονάδες Δ.Ε., αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτικούς παράλληλης στήριξης και προγράμματα κατ' οίκον διδασκαλίας).

στ) Κατά τις προγραμματισμένες επισκέψεις σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης Π.Ε. και Δ.Ε. και σε Τμήματα Ένταξης Π.Ε. και Δ.Ε. καθώς και κατά τις παιδαγωγικές συναντήσεις σε επίπεδο διευθυντών, εκπαιδευτικών Τμημάτων Ένταξης και Συλλόγων Διδασκόντων προγραμματίζονται οι ακόλουθοι στόχοι και δράσεις:

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών παρεμβάσεων – Νέοι στόχοι και προγράμματα συντήρησης δεξιοτήτων.

Εξατομικευμένη συμβουλευτική καθοδήγηση στον εκπαιδευτικό κατά τη διάρκεια της διδακτικής πράξης.

Δειγματικές παρεμβάσεις σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της τάξης ή του Τ. Ε. (στις περισσότερες περιπτώσεις παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες απαιτείται ένας ορισμένος αριθμός παιδαγωγικών συνεδριών με το παιδί για τη δόμηση σχέσης εμπιστοσύνης και αποδοχής, ώστε να μπορέσει ο εκπαιδευτικός ή ο σχολικός σύμβουλος να προχωρήσει στην εφαρμογή πρόσθετων παρεμβάσεων).

Υλοποίηση θεσμοθετημένων καινοτομιών

- Επιμορφωτής – Πρόεδρος της Ομάδας Εργασίας Επιμόρφωσης Γ' Φάσης και Διαρκούς Υποστήριξης των Εκπαιδευτικών, στην 9^η Περιφέρεια Ε.Α.Ε., στο «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες – Άξονας Προτεραιότητας 1, 2 και 3» (2012).

- Επιμορφωτής - Συντονιστής Σχολικός Σύμβουλος στην Ομάδα Επιμόρφωσης στο καινοτόμο «Πρόγραμμα μέτρων εξατομικευμένης υποστήριξης μαθητών με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για τη μεγιστοποίηση της ακαδημαϊκής και κοινωνικής τους ανάπτυξης με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών και Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού» με κωδικό MIS 440994 , 440995 και 453706 και κωδικό ΣΑΕ 2013ΣΕ24580010, 2013ΣΕ24580011 και 2013ΣΕ24580035». (2012-2013, 2013-2014)
- Επιμορφωτής - Συντονιστής Σχολικός Σύμβουλος στην Ομάδα Επιμόρφωσης στο καινοτόμο Πρόγραμμα «Ανάπτυξη υποστηρικτικών δομών για την ένταξη και συμπερίληψη στην εκπαίδευση των μαθητών με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες - Μετατροπή του Ειδικού Σχολείου σε Κέντρο Υποστήριξης Ειδικής Αγωγής Εκπαίδευσης» με κωδικούς MIS 446745 και 446479 και κωδικούς ΣΑΕ 2013ΣΕ24580028 και 2013ΣΕ24580029. (2013-2014)
- Επιμορφωτής στο Π.Ε.Κ. Πειραιά στο «Πρόγραμμα εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες» των Αξόνων Προτεραιότητας 1, 2 και 3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (Α. Π. 285 / 5-4-2013 / Π.Ε.Κ. Πειραιά) - Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές - Αξιολόγηση και Παιδαγωγική Αντιμετώπιση Ι και ΙΙ. (2012-2013).
- Επιμορφωτής σε πρόγραμμα του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης του Γενικού Νοσοκομείου Νοσημάτων Θώρακος Αθηνών «Η Σωτηρία», με θέμα: «Αξιολόγηση αναγκών γονέων παιδιών με αυτισμό». Αθήνα, 3-11-2008 έως 24-2-2009. - Εθνικό Σχέδιο Δράσης «Ψυχαργώ» - Υπουργείο Υγείας.

Εισήγηση και καινοτομιών και εφαρμόσιμων ιδεών

- Στα πλαίσια της ανάγκης για αποτελεσματική συνεργασία των εκπαιδευτικών των Τμημάτων Ένταξης με τους εκπαιδευτικούς της τάξης, με στόχο την οργάνωση και το συντονισμό δράσεων και παρεμβάσεων, πραγματοποιούνται βιωματικά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς των Τ.Ε.

Συνεργασία με εκπαιδευτικούς, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό που εφαρμόζουν πρότυπα προγράμματα παρέμβασης.
Θεματολογία:

- «Ομάδες εργασίας με στόχο την προώθηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου στο σχολείο: βιωματική προσέγγιση» (έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τα βιωματικά σεμινάρια). Το συντονισμό της δράσης ανέλαβε ο σχολικός σύμβουλος σε συνεργασία με τον ψυχολόγο του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Πειραιά για Παιδιά με Αυτισμό, ο οποίος παρουσίασε το πρόγραμμα στους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς Τμημάτων Ένταξης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα προτάθηκε από τον ψυχολόγο του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Πειραιά για Παιδιά με Αυτισμό και έλαβε την έγκριση της Διεύθυνσης Π.Ε. Πειραιά για την πραγματοποίηση και δεύτερου κύκλου βιωματικών σεμιναρίων με νέες ομάδες εκπαιδευτικών (20 εκπαιδευτικοί ανά ομάδα).
- «Εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων αναγνώρισης και έκφρασης συναισθημάτων : βιωματική προσέγγιση» (έχει ήδη παρουσιαστεί το πρόγραμμα σε ημερίδα και τα βιωματικά σεμινάρια προγραμματίζονται για το σχολικό έτος 2014-15). Στόχος του προγράμματος είναι η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς μαθητών Τμημάτων Ένταξης και η ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων συνεργασίας και αποδοχής μεταξύ των μαθητών Τμημάτων Ένταξης και των συμμαθητών τους, στο πλαίσιο αντιμετώπισης φαινομένων σχολικής βίας και εκφοβισμού. Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των βιωματικών σεμιναρίων προγραμματίζεται κατάθεση πρότασης προς τη Διεύθυνση Π.Ε. Πειραιά για δεύτερο κύκλο βιωματικών σεμιναρίων με νέες ομάδες εκπαιδευτικών (20 εκπαιδευτικοί ανά ομάδα).

Η βασική ιδέα είναι να δίνεται στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα δράσεων και παρουσίασης των δράσεων αυτών. Η επιλογή των προαναφερθέντων προγραμμάτων γίνεται μετά από ανάλυση αναγκών, εκπόνηση, εφαρμογή και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς των σχετικών προγραμμάτων.

Η συγκρότηση της ομάδας εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου ο οποίος φέρει σε επαφή και καλεί σε συνάντηση εργασίας τα μέλη της ομάδας. Ο σχολικός σύμβουλος οργανώνει τις συναντήσεις εργασίας ολιγομελών ομάδων εκπαιδευτικών με στόχο την ανατροφοδότηση και τη βελτίωση των παρεχόμενων παρεμβάσεων και συντονίζει την παρουσίασή τους σε ημερίδες και βιωματικά σεμινάρια που απευθύνονται σε ομάδες εκπαιδευτικών έως 20 ατόμων.

- Ηλεκτρονική θεώρηση προγραμμάτων και ετήσιων εκθέσεων λειτουργίας.
- Καινοτόμες, εφαρμόσιμες και επιστημονικά τεκμηριωμένες παρεμβάσεις και ιδέες, οι οποίες προβάλλονται και προωθούνται από το σχολικό σύμβουλο της 9^{ης} Περιφέρειας Ε.Α.Ε.:

Εισηγήσεις σε ημερίδες του σχολικού συμβούλου της 9^{ης} Περιφέρειας Ε.Α.Ε.:

Γαλάνης Πέτρος, Δρ. Ειδικής Αγωγής Παν/μίου Αθηνών, Δάσκαλος Ε.Α. (ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Δ' Αθήνας): «Το παιδί με Δ.Α.Δ. στο Τμήμα Ένταξης».

Γαλάνης Πέτρος, Δρ. Ειδικής Αγωγής Παν/μίου Αθηνών, Δάσκαλος Ε.Α. (ΚΕ.Δ.Δ.Υ. Δ' Αθήνας): «Εφαρμογές των τεχνικών αυτοδιαχείρισης στην εκπαίδευση των παιδιών με Δ.Α.Δ. στο σχολείο». - Αντιμετώπιση της προβληματικής συμπεριφοράς.

Εριφύλλη Τσιρέμπολου, Δρ. Ειδικής Αγωγής Παν/μίου Αθηνών, Ψυχολόγος, Ινστιτούτο Συστημικής Ανάλυσης της Συμπεριφοράς: «Αυτισμός και δεξιότητες θεωρίας του νου».

Ψαλλιδάκου Θ. Αδαμαντία, Δρ. Ειδικής Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας Παν/μίου Αθηνών, Δασκάλα Τ.Ε. 6^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κορυδαλλού: «Επαγγελματικός Προσανατολισμός Μαθητών με Ειδικές Αναπτυξιακές Διαταραχές Σχολικών Ικανοτήτων».

Β) ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ.

Θεωρούμε ότι τα ζητήματα που σχετίζονται με τη μελέτη και αντιμετώπιση θεμάτων διαπαιδαγώγησης των μαθητών στη σχολική μονάδα έχουν – σε σχετικό βαθμό- αναφερθεί στην προηγούμενη ενότητα που αφορούσε στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση. Ωστόσο, στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση, τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη μελέτη και αντιμετώπιση θεμάτων διαπαιδαγώγησης των μαθητών στη σχολική μονάδα χρήζουν ιδιαίτερων χειρισμών.

α) Με στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς γίνεται καταγραφή και εστίαση της προσοχής σε μαθητές που παρουσιάζουν ή ενδέχεται να παρουσιάσουν –σύμφωνα με στοιχεία πρόγνωσης- προβλήματα συμπεριφοράς εξαιτίας γονικής παραμέλησης ή στα πλαίσια κάποιας διαταραχής όπως:

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητα με συννοσηρότητα την προκλητική-εναντιωματική συμπεριφορά.

Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ειδικά όταν παρατηρείται αποτυχία των παρεχόμενων παρεμβάσεων να ανταποκριθούν επαρκώς στις συναισθηματικές, κοινωνικές και επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών με Δ.Α.Φ.).

Μαθητές με νοητική υστέρηση ή άλλη αναπηρία ή διαταραχή (ειδικά όταν παρατηρείται αποτυχία των παρεχόμενων παρεμβάσεων να ανταποκριθούν επαρκώς στις συναισθηματικές, κοινωνικές και επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών).

Η εφαρμογή μη συστηματικών και επιστημονικά τεκμηριωμένων παιδαγωγικών-θεραπευτικών παρεμβάσεων στους προαναφερθέντες μαθητές είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε προβλήματα συμπεριφοράς και σε κρίση μεταξύ εκπαιδευτικών, μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών καθώς και μεταξύ σχολικής μονάδας και κοινότητας.

Οι προαναφερθέντες περιπτώσεις μαθητών και οι συναφείς δυσκολίες αφορούν, κυρίως, αν όχι αποκλειστικά, σε μαθητές που φοιτούν σε σχολικές μονάδες γενικής αγωγής με ή χωρίς τη στήριξη εκπαιδευτικού Τμήματος Ένταξης ή Παράλληλης Στήριξης. Οι Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης έχουν αυξημένες πιθανότητες επιτυχών παρεμβάσεων λόγω της συνεχούς συνεργασίας των διεπιστημονικών ομάδων με το σχολικό σύμβουλο και την αθροιστικά μεγαλύτερη και ποιοτικά σημαντικότερη τεχνογνωσία.

Η καταγραφή γίνεται με τη συμπλήρωση πινάκων με σχετικά στοιχεία που αφορούν:

Στο χρόνο και το φορέα της διάγνωσης, στην ηλικία του μαθητή, στις ιδιαίτερες δυσκολίες, στα εφαρμοζόμενα εξειδικευμένα προγράμματα, στην αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων και την πρόοδο του μαθητή κ.λπ.

Σε κάθε περίπτωση, με την οργάνωση σεμιναρίων και ημερίδων, με την ανάρτηση και διακίνηση παιδαγωγικού υλικού και προτάσεων εφαρμογής επιστημονικά τεκμηριωμένων και αποτελεσματικών παρεμβάσεων -και μέσω ηλεκτρονικής επικοινωνίας- γίνεται συστηματική προσπάθεια ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων με στόχο την εφαρμογή αποτελεσματικών παρεμβάσεων και την πρόληψη προβλημάτων συμπεριφοράς.

Επίσης, όσες σχολικές μονάδες ανήκουν σε κάποιο Σχολικό Δίκτυο Εκπαίδευσης και Υποστήριξης, σε συνεργασία με την Ειδική Διαγνωστική Επιτροπή Αξιολόγησης και Υποστήριξης, λαμβάνεται το οικογενειακό και το ψυχολογικό προφίλ του μαθητή, εκπονείται και παρακολουθείται η εφαρμογή εξειδικευμένου προγράμματος, υπό την εποπτεία του σχολικού συμβούλου.

β) Ανάλυση πρωτοβουλιών και επισκέψεις σε σχολικές μονάδες σε περιπτώσεις κατά τις οποίες:

- Παρατηρούνται έντονα προβλήματα συμπεριφοράς από κάποιον μαθητή που διαταράσσουν τη σχολική μονάδα και θέτουν ή ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας.
- Η σχολική μονάδα έχει μεγάλο αριθμό μαθητών με προβλήματα συμπεριφοράς.
- Παρατηρούνται συμπεριφορές διάκρισης και αποκλεισμού σε βάρος μαθητών με αναπηρία, διαταραχή ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες από γονείς ή και εκπαιδευτικούς.
- Ο / η εκπαιδευτικός της τάξης ή του Τμήματος Ένταξης ή της Παράλληλης Στήριξης έχει μικρή ή και ελάχιστη εμπειρία στην αντιμετώπιση συναφών θεμάτων.
- Παρατηρείται κρίση στις σχέσεις μεταξύ γονέων, γονέων και εκπαιδευτικών, διευθυντή / διευθύντριας και εκπαιδευτικών, σχολικής μονάδας και κοινότητας.

Στις προαναφερθείσες περιπτώσεις:

- Παρακολουθείται συστηματικά ο μαθητής στην τάξη και στο διάλειμμα.
- Πραγματοποιούνται συναντήσεις εργασίας με εκπαιδευτικούς κατ' ιδίαν, με ομάδες εκπαιδευτικών και με το Σύλλογο Διδασκόντων.
- Πραγματοποιείται συνάντηση με τους γονείς.
- Εκπονείται και εφαρμόζεται, δειγματικά, πρόγραμμα παρέμβασης.
- Επαναδιαμορφώνεται το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του Τμήματος Ένταξης, με στόχο την αύξηση των ωρών παρέμβασης σε μαθητές με σημαντικές δυσκολίες και την παροχή αποτελεσματικότερων παρεμβάσεων (εξατομικευμένα ή / και σε μικροομάδα).
- Αποστέλλεται παιδαγωγικό υλικό και πληροφόρηση για τη φύση της διαταραχής και τα προγράμματα παρέμβασης.
- Αποστέλλεται στη σχολική μονάδα πρόσθετο υλικό από ημερίδες του σχολικού συμβούλου.
- Προτείνεται η περαιτέρω επαφή εκπαιδευτικών και γονέων με φορείς (π.χ. την Παιδοψυχιατρική Κλινική του Τζάνειου Γενικού Νοσοκομείου Πειραιά και το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Πειραιά, με συλλόγους γονέων παιδιών με τη συγκεκριμένη διαταραχή ή αναπηρία κ.λπ.).

Ειδικότερα, στις Σχολικές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Μονάδες η ανάληψη των σχετικών πρωτοβουλιών αφορά στην παρουσίαση εκπόνηση και εφαρμογή εξειδικευμένων θεραπευτικών παρεμβάσεων, σε εξατομικευμένο πρόγραμμα, και γενίκευση κεκτημένων δεξιοτήτων στην ομάδα, σε νέα πρόσωπα και νέα περιβάλλοντα και, αν είναι εφικτό, και σε νέες συνθήκες. Ορισμένα από τα προγράμματα αυτά θα αναφερθούν στη συνέχεια της ενότητας.

γ) Ενθάρρυνση πρωτοβουλιών εκ μέρους των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών.

- Προώθηση της ενδοσχολικής και διασχολικής επιμόρφωσης με. πραγματοποίηση ημερίδων και διημερίδων από τις ίδιες τις Σχολικές Μονάδες Ε.Α.Ε.. Διοργάνωση ημερίδων του σχολικού συμβούλου σε συνεργασία με τις σχολικές μονάδες και την αξιοποίηση του επιστημονικού τους προσωπικού.
- Ενδεικτικά:

Ημερίδα του σχολικού συμβούλου σε συνεργασία με το 1^ο Ε. Δ. Σ. Δραπετώνας, με θέμα «Ειδικό Σχολείο και Τμήμα Ένταξης: εκπαιδευτικές παρεμβάσεις».

Ημερίδα που διοργάνωσε το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Π.Ι.Κ.Π.Α. Πειραιά στην Ιωνίδειο Σχολή, με θέμα « Ζω, προβληματίζομαι, παρεμβαίνω στο ειδικό σχολείο».

Δημερίδα και βιωματικά εργαστήρια με θέμα τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος που διοργάνωσε το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πειραιά για Παιδιά με Αυτισμό στο Ίδρυμα Λασκαρίδη.

- Προσκεκλημένοι ομιλητές από Ειδικά Δημοτικά Σχολεία, όπως το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Κορυδαλλού, το Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Πειραιά για Παιδιά με Αυτισμό κ.λπ.
- Σεμινάριο για εκπαιδευτικούς ΠΕ 19, σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο ΠΕ 19 Πειραιά και Δ' Αθήνας, κ. Λαδιά Αναστάσιο. Θέμα σεμιναρίου «**Αρχές ανάπτυξης λογισμικού για AMEA με το authoring tool Director**» (6^ο ΣΕΚ Πειραιά - Κορυδαλλός - Παρασκευή, 5 Απριλίου 2013, 5:30-8:30 μ.μ.). Στο σεμινάριο συμμετείχαν και διευθυντές Σ.Μ.Ε.Α.Ε. καθώς και ένας εκπαιδευτικός ΠΕ 19 ή ΠΕ 03 ανά Σ.Μ.Ε.Α.Ε. Δ.Ε.
- Ανάρτηση στοιχείων σε ιστοχώρο της ιστοσελίδας της Διεύθυνσης Π.Ε. Πειραιά (φόρμες προγραμμάτων, κλείδες καταγραφής και παρατήρησης ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και προβλημάτων συμπεριφοράς, ανάρτηση πρότυπων προγραμμάτων παρέμβασης, ανάρτηση παρουσιάσεων και εισηγήσεων κ.λπ.).
- Ηλεκτρονική υποβολή προτάσεων τροποποίησης και βελτίωσης των υποβαλλόμενων προς θεώρηση εβδομαδιαίων ωρολόγιων προγραμμάτων και προγραμμάτων παρέμβασης και προσωπική συνάντηση, όταν οι συνθήκες και οι ανάγκες το απαιτούν (αυτό συμβαίνει συχνά, κυρίως, με τους εκπαιδευτικούς των τμημάτων ένταξης και παράλληλης στήριξης).
- Ηλεκτρονική υποβολή προτάσεων βελτίωσης των εφαρμοζόμενων προγραμμάτων εκ μέρους των διευθυντών / διευθυντριών των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών των Τμημάτων Ένταξης. Επικοινωνία και

διακίνηση υποστηρικτικού επιστημονικού υλικού μέσω διαδικτύου (παιδαγωγικό υλικό, άρθρα κ.λπ.).

Οι προαναφερθείσες πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων συμβάλλουν αποφασιστικά στην πρόληψη και την έγκαιρη αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς, της βίας και των διακρίσεων. Είναι ενδεικτικό ότι σημαντικό μέρος των σχετικών δράσεων αφορά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα σχετικά με την κατανόηση και ικανοποίηση των αναγκών παιδιών με δυσκολίες στην επικοινωνία και στις κοινωνικές σχέσεις (αυτισμός, διαταραχή ελλεμματικής προσοχής-υπερκινητικότητας κ.λπ.). Η κατανόηση και η ικανοποίηση των αναγκών των παιδιών με τις προαναφερθείσες δυσκολίες μειώνει σημαντικά ή και εξαλείφει προβλήματα συμπεριφοράς όπως αυτοτραυματισμοί, επιθετικότητα κ.λπ. Σημαντικό μέρος αυτών των δράσεων περιλαμβάνουν προγράμματα επιμόρφωσης σε συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας (π.χ. PECS). Συμμετοχή σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης σε προγράμματα Comenius.

δ) Συμμετοχή με εκπαιδευτικούς σε καινοτόμα προγράμματα –Καινοτόμες ιδέες και προτάσεις στους ανωτέρους για βέλτιστη υλοποίησή τους

- Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες φορέων ψυχικής υγείας και εκπαίδευσης της κοινότητας. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Δυνατότητα συμμετοχής του/της διευθυντή/-ριας ή ενός μέλους του εκπαιδευτικού ή ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. σε επιλεγμένες από το σχολικό σύμβουλο ημερίδες άλλων φορέων (μετά από σχετική άδεια από τον Προϊστάμενο Ε.Π.Κ. και το Διευθυντή της Περιφερειακής Διεύθυνσης) και ανάληψη της υποχρέωσης διάχυσης των γνώσεων και των προβληματισμών στα υπόλοιπα μέλη του προσωπικού των σχολικών μονάδων στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης.

Ενδεικτικά: Κλήθηκαν οι κ.κ. Διευθυντές/Διευθύντριες των Ειδικών Δημοτικών Σχολείων και ΕΕΕΕΚ της 9^{ης} Περιφέρειας Ε.Α.Ε. Πειραιά ή -με απόφασή τους- ένα μέλος του εκπαιδευτικού ή ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού, ανά σχολική μονάδα, να παρακολουθήσουν την ημερίδα που διοργάνωσε η Παιδοψυχιατρική Κλινική του Τζάνειου Γ. Ν. Πειραιά (ΕΣΠΑ-

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»), στο αμφιθέατρο του Τζάνειου Γενικού Νοσοκομείου Πειραιά, απευθύνοντας πρόσκληση για συνεργασία με τους φορείς ψυχικής υγείας και εκπαίδευσης της περιοχής. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες στην ημερίδα ανέλαβαν το έργο της ενημέρωσης του συλλόγου διδασκόντων για τις ιδέες και τους προβληματισμούς αναπτύχθηκαν κατά την ημερίδα σε θέματα όπως η «Διασύνδεση και συνεργασία με τους φορείς της κοινότητας», «Διεπιστημονικές και θεραπευτικές παρεμβάσεις κατά τη νοσηλεία» και «Πώς η ανάπτυξη υπηρεσιών ψυχικής υγείας θα υποστηρίξει την ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα της κοινωνίας - κοινότητας».

- Στα πλαίσια της ανάγκης για αποτελεσματική συνεργασία των εκπαιδευτικών των Τ.Ε. και των εκπαιδευτικών της τάξης, με στόχο την οργάνωση και το συντονισμό δράσεων και παρεμβάσεων, πραγματοποιούνται βιωματικά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς των Τ.Ε. Συνεργασία με εκπαιδευτικούς, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό και ειδικό βοηθητικό προσωπικό που εφαρμόζουν πρότυπα προγράμματα παρέμβασης. Θεματολογία:

«Ομάδες εργασίας με στόχο την προώθηση της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου στο σχολείο: βιωματική προσέγγιση» (έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τα βιωματικά σεμινάρια).

- «Εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων αναγνώρισης και έκφρασης συναισθημάτων : βιωματική προσέγγιση» (έχει ήδη παρουσιαστεί το πρόγραμμα σε ημερίδα και τα βιωματικά σεμινάρια προγραμματίζονται για το σχολικό έτος 2014-15). Στόχος του προγράμματος είναι η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς μαθητών Τμημάτων Ένταξης και η ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων συνεργασίας και αποδοχής μεταξύ των μαθητών Τμημάτων Ένταξης και των συμμαθητών τους, στο πλαίσιο αντιμετώπισης φαινομένων σχολικής βίας και εκφοβισμού. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω:

Η βασική ιδέα είναι να δίνεται στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα δράσεων και παρουσίασης των δράσεων αυτών. Η επιλογή των προαναφερθέντων προγραμμάτων γίνεται μετά από ανάλυση αναγκών,

εκπόνηση, εφαρμογή και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς των σχετικών προγραμμάτων.

Η συγκρότηση της ομάδας εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου ο οποίος φέρει σε επαφή και καλεί σε συνάντηση εργασίας τα μέλη της ομάδας. Ο σχολικός σύμβουλος οργανώνει τις συναντήσεις εργασίας ολιγομελών ομάδων εκπαιδευτικών με στόχο την ανατροφοδότηση και τη βελτίωση των παρεχόμενων παρεμβάσεων και συντονίζει την παρουσίασή τους σε ημερίδες και βιωματικά σεμινάρια που απευθύνονται σε ομάδες εκπαιδευτικών έως 20 ατόμων.

Τα σχετικά προγράμματα συμβάλλουν στη συνεργασία όλων των εκπαιδευτικών του σχολείου για «ένα σχολείο για όλους τους μαθητές», μειώνουν φαινόμενα σχολικής βίας, εκφοβισμού, διακρίσεων, αποκλεισμού και διαρροής και ενισχύουν την αποδοχή της διαφορετικότητας. Θεωρούμε ότι τα σχετικά προγράμματα συμβάλλουν στην προαγωγή κοινωνικής και πολιτικής παιδείας με αφορμή τη διαχείριση της διαφορετικότητας στο χώρο της ειδικής και γενικής εκπαίδευσης.